

WIADOMOŚCI KRAJOZNAWCZE I TURYSTYCZNE

B I U L E T Y N
POLSKIEGO TOW.

INFORMACYJNY
KRAJOZNAWCZEGO

Członkowie P. T. K. otrzymują biuletyn bezpłatnie, korzystają ze zniżek na kolejach i w schroniskach!

Rok IV.

Warszawa, grudzień 1933

№ 12 (35)

KOMUNIKATY RADY GŁÓWNEJ P. T. K.

Pesiedzenie Rady Głównej P. T. K. odbyło się w dniu 16.XI b.r. pod przewodnictwem P. Prezesa Wł. Raczkiewicza. W zebraniu wzięło udział 16 członków Rady, 6 zastępców i 1 prezes Okręgu. Rada przyjęła do zatwierdzającej wiadomości protokół ostatniego posiedzenia oraz sprawozdanie z czynności Wydziału Wykonawczego w dn.: 5.VII, 13 i 27.X b. r., wysłuchała następnie sprawozdań: redaktora naczelnego „Słownika Geograficznego Państwa Polskiego”, prof. dra St. Arnolda, przewodniczących Komisji i Sekcji: Muzealnej — prof. dra Wł. Antoniewicza, Ochrony i Propagandy Swojszczyzny, p. J. Remera, Turystyki Wodnej, p. Wł. Gruszczyńskiego. Prace Redakcji „Słownika Geograficznego” skupiają się obecnie niemal całkowicie w kierunku opracowywania materiałów, dotyczących Wojew. Pomorskiego i ziemi z nim związanych. W dn. 10.XII b. r. odbędzie się posiedzenie Komitetu Redakcyjnego „Słownika Geogr. P. P.”, na którym złożone będzie szczegółowe sprawozdanie z prac dotychczasowych, nakreślony zostanie program dalszej działalności oraz omówione będą sprawy wydawnicze. W związku z rozpoczęciem systematycznego ukazywania się w roku przyszłym zeszytów „Słownika” Rada Główna będzie musiała zająć się sprawami administracyjnymi, reklamą oraz kwestią lokalu, jako prawnego właściciela wydawnictwa. Uregulowania będą wymagały: 1. Sprawa depozytów Funduszu Kultury Narodowej: a) umebłowania, b) książek i wydawnictw oraz 2. Całości biblioteki P. T. K., udostępnionej dla członków P. T. K. i Redakcji „Słownika”. Terminu ścisłego rozpoczęcia wydawnictwa Redakcja w tej chwili nie precyzuje, w każdym bądź razie na Międzynarodowy Kongres Geograficzny wydany będzie prospekt we wszystkich językach kongresowych wraz z zeszytem okazowym. Rada Główna postanowiła powołać Komisję Wydawniczą Rady, której przekazane będą sprawy „Słownika”, „Ziemi” oraz inne, dotyczące akcji wydawniczej całego Towarzystwa.

Komisja Muzealna przewiduje Zjazd Sekcji Muzeów Regionalnych Związku Muzeów oraz Zjazd kustoszów muzeów P. T. K. na marzec r. 1932.—Zjazdy te poprzedzą Zjazd Związku Muzeów, który odbędzie się w czerwcu 1934 w Wilnie. Rada Główna przyjęła z uznaniem i zadowoleniem całkowicie ustalone porozumienie w działalności muzeów w Opatowie i Ostrowcu. Wobec rezygnacji p. dra Wł. Kozubskiego ze stanowiska przewodniczącego Komisji Turystycznej

Rada Główna powierzyła viceprezesowi, p. Al. Patkowskiemu, zwołanie Komisji w dotychczasowym jej składzie, przygotowanie wniosków co do wprowadzenia nowych osób, powołania prezydium, podziału czynności i programu pracy. W związku ze sprawozdaniem finansowym, podanym w biuletynie listopadowym P.T.K., a przedstawionym Radzie przez skarbnika p. Wł. Gruszczyńskiego, rozwinęła się obszerna dyskusja w sprawie zamierzonych przez Ministerstwo Komunikacji zmian w zakresie stosowania zniżek turystycznych. Rada, po wysłuchaniu wszechstronnego oświetlenia tej sprawy, przyszła do przekonania, że sposób dotychczasowy udzielania zniżek kolejowych wymaga reformy, jednakowoż takiej, która nie tamowała rozwoju Towarzystw Krajoznawczo-Turystycznych, ich programów organizacyjno-inwestycyjnych oraz wzmoczonego (mimo szeregu zjawisk negatywnych), dzięki zniżkom, ruchu turystycznego. W związku z tem powołano, pod przewodnictwem p. Wł. Gruszczyńskiego, Komisję ad hoc, która zajmie się przygotowaniem odpowiedniego memorjału Rady Głównej P. T. K. do Ministerstwa Komunikacji.

Z porządku dziennego referowali sprawę budowy domu P. T. K. w Warszawie, pp.: Al. Patkowski i Wł. Gruszczyński, uwzględniając kwestje: 1) placu, 2) planów budowlanych i 3) akcję finansową. W dyskusji Rada Główna uznała za wybitnie aktualną i dojrzałą myśl zrealizowania budowy własnej siedziby w Warszawie. W związku z koniecznością uwzględnienia potrzeb ruchu wycieczkowego młodzieży na terenie stolicy postanowiono prosić projektodawcę planów, p. arch. B. Zborowskiego, o odbycie uzgadniającej konferencji w Ministerstwie W. R. i O. P. Przyjęto z zadowoleniem do wiadomości żywe poparcie akcji zamierzonej przez prasę, zwłaszcza redakcję „Expressu Porannego”, który zamieścił, zaopatrzone w odpowiednie ilustracje artykuły p. t.: „Włocławek zawstydza stolicę. (Kujawski Oddział P. T. K. we własnej siedzibie)” w N-rze z dn. 15.X.33 i „Kiedyż idea w czyn się obróci? Daleka i żmudna droga do własnego domu P. T. K.” w N-rze z dn. 15.XI.33, gdzie m. in. napisano: „gdy własnego lokalu niema jakieś dyletanckie stowarzyszenie wzajemnej adoracji, to pal sześć! Ale P. Tow. Krajoznawcze spełnia w Polsce doniosłą służbę, misję społeczno-naukowo-wychowawczą, dlatego kwestja możności rozwoju tego Towarzystwa nie jest tylko sprawą prywatną jego członków

lecz interesuje ogół. Opinia rości sobie prawo roztrząsania kontroli nad losem pewnych poczynañ społecznych i do tych należy właśnie P. T. K.”.

Postanowiono zwołać na 15.XII b. r. specjalne posiedzenie Rady, poświęcone wyłącznie sprawie nowego statutu P. T. K. z uwzględnieniem zgłoszonych poprawek i wniosków przez Oddziały P. T. K.

Sprawozdanie z działalności Okręgu Koła Opiekunów Kół Kr. Mł. Szk. P.T.K. w Warszawie w r. szkolnym 1932/3. W ciągu roku sprawozdawczego Koło Opiekunów: 1. Opracowało kwestjonariusz do monografii dzielnicy wielkiego miasta; 2. Zorganizowało wspólną wycieczkę Kół na Powązki pod przewodnictwem członkiń Koła przy Sem. im. Orzeszkowej; 3. Koło przy sem. im. Orzeszkowej urządziło wieczornicę, która zgromadziła w liczbie gości kilka Kół Krajozn.; 4. Okazano pomoc wycieczce z Górnego Śląska w zorganizowaniu wieczornicy w gimn. im. Władysława IV i poparto ją przez Oddział Kół w charakterze widzów; 5. Zajęto się wycieczką młodzieży szkolnej Kuratorium Lwowskiego w liczbie około 500 osób, zapewniając dla niej schroniska, wyżywienie i oprowadzenie po Warszawie dn. 9.VI; 6. Udział w Zjeździe Kół w Bydgoszczy przyjęło 5 Kół w liczbie 50 osób.

Prezydium Komisji Kół Krajozn. Mł. Szk. wyróżniło pochwałą za pracę Koło przy Państw. Sem. Żeń. im. Orzeszkowej, pozostające pod kierunkiem p. Józefy Łysakiewiczówny. Zarejestrowano w Okr. Kole Opiekunów ogółem 23 Koła. Zarząd stanowili: M. Ryłkówna—przewodnicząca, I. Broniatowska, W. Głodo, J. Łysakiewiczówna, M. Matuszewska.

Koła zarejestrowane w Warsz. Kole Opiekunów w r. szk. 1932/3. 1. Koło młodzieży P.T.K. op. M. Ryłkówna, czł. 42. 2. Gimn. żeń. J. Tymińskiej, op. M. Ryłkówna, czł. 20. 3. Sem. żeń. im. Orzeszkowej, op. J. Łysakiewiczówna, czł. 32. 4. Szk. powsz. 43, op. M. Radziszewski, czł. 30. 5. Szk. powsz. 102, op. J. Tusowianka, czł. 20. 6. Szk. powsz. 159, op. W. Głodo, czł. 40. 7. Gimn. żeń. im. Żmichowskiej, op. J. Łysakiewiczówna, czł. 31. 8. Gimn. żeń. W. Lange, op. M. Matuszewska, czł. 27. 9. Gimn. żeń. im. C. Plater-Zyberk, op. A. Janowski, czł. 44. 10. Szkoła powsz. 46, op. F. Sobota, czł. 36. 11. Szkoła zawodowa kształcająca, op. F. Sobota, czł. około 300. 12. Szkoła powsz. 183, op. J. Jasiobędzka, czł. 20. 13. Gimn. żeń. M. Taniewskiej, op. M. Morawska, czł. 25. 14. Gimn.

żeń. I. Chmielewskiej, op. M. Morawska, czł. 22. 15. Gimn. żeń. J. Gagatnickiej, op. H. Żółtowska, czł. 35. 16. Gimn. męskie S. Lorentza, op. S. Jaczewski, czł. 12. 17. Państw. Semin. dla Ochroniarzek, op. J. Łysakiewiczówna, czł. 30. 18. Państw. gimn. męskie im. Władysława IV, op. I. Broniatowska, czł. 34. 19. Gimn. żeń. im. Anny Wazówny, op. M. Markowska, czł. 21. 20. Szkoła powszechna 124, op. J. Późniak, czł. 30. 21. Gimn. żeń. Z. Wołowskiej, op. Z. Piotrowska, czł. 28. 22. Gimn. żeń. Tow. Szkół Pracy, op. M. Piotrowska, czł. 10. 23. Szkoła Handlowa M. Rembertowicza w Pruszkowie, op. M. Morawska, czł. 12.

Obniżenie taryfy osobowej na kolejach i zniżki turystyczne. Od 1-go stycznia 1934 r. ceny biletów klasy II-ej i III-ej ulegną niżeniu, poczynając od 80-ciu kilometrów i zniżka osiągnie 25%, dopiero w relacjach około 190-ciu km.; ceny biletów klasy I-szej natomiast niższe już będą od pierwszych kilometrów przejazdu o 20%, a w relacjach większych, niż 80 kilometrów zniżka ta będzie rosła, osiągając przy 190-ciu kilometrach 40% od obecnych stawek.

Nieścisłe są liczne wzmianki i artykuły w prasie codziennej, jakoby reforma taryfowa skierowana była swem ostrzem przeciw dalszemu popieraniu turystyki. Przeciwnie, zniżka ogólna, wyrażająca się w sumie ustępstwa 25% powinna ułatwić wszystkim obywatelom przejazdu do miejscowości, posiadających znaczenie turystyczne i letniskowe, z drugiej zaś strony reforma nie narusza szeregu ulg przyznanych t. zw. zorganizowanej turystyce, pozostawiając nadal znaczne ustępstwa dla wycieczek zbiorowych członków i towarzyszy turystycznych, oraz Związku Narciarskiego, bilety narciarskie 1000-kilometrowe i bilety powrotne w niektórych ożywionych relacjach turystycznych w oznaczonych pociągach. Ponadto wydawane będą w miarę potrzeby ulgi na przejazdy grupowe w celach wycieczkowych, odпустowych, zjazdowych, sportowych i t. p.

Pod tym względem zajdą zmiany tylko o tyle, że przejazdy tego rodzaju ograniczone będą jedynie do relacji naprawdę turystycznych, wycieczkowych, odpustowych i t. p. i zaprowadzona zostanie skuteczniejsza kontrola, która usunie liczne nadużycia, jakie zakradły się w obecnym systemie stosowania tych ulg. Również zaprzeczć należy pogłoskom, jakoby zarząd kolei cofnąć miał t. zw. pociągi popularne. W tym zakresie zajdą bowiem reformy, utrzymane w takim samym duchu.

Z ŻYCIA OKRĘGÓW I ODDZIAŁÓW P. T. K.

Białystok. Niespodziewana śmierć wyrwała z szeregu naszych gorliwych krajoznawców ś. p. Edwarda Motylewskiego—wiceprezesa Oddziału Białostockiego. Artysta-fotograf-amator zasiał ś. p. Motylewski zbiory Oddziału pięknymi zdjęciami, poczynionymi podczas wycieczek, w których zawsze brał chętny i gorliwy udział.

W roku bieżącym Oddział Białostocki zakończył jeden z etapów swojej pracy, wydając opracowany przez wiceprezesa zarządu: prof. Michała Goławskiego, „Przewodnik po Białymstoku i okolicy”. Przewodnik ten na stukilkudziesięciu stronicach zawiera obszerny opis miasta Białegostoku oraz ośrodków pobliskich, jak Cho-

roszcz, Knyszyn, Królowy Most, Supraśl, Tykocin, Wasilków i Zabłudów. Przewodnik zaopatrzony jest w plan miasta Białegostoku oraz mapkę okolic, poza tem zdobną go ilustracje najciekawszych obiektów. Cena przewodnika bardzo przystępna, gdyż wynosi 1 zł. 50 gr. (Dla członków P. T. K. 1 zł. 20 gr.).

Następnymi etapami pracy Oddziału Białostockiego będą: zorganizowanie schroniska wycieczkowego w Białymstoku, pomoc w organizowaniu kół krajoznawczych młodzieży i opieka nad niemi, zorganizowanie w porozumieniu z Radą Główną P. T. K. Okręgu Białostockiego P. T. K.

W okresie od maja do września r. b. Oddział Białostocki zorganizował 8 wycieczek: trzy po mieście (91 uczestników) i pięć pozamiejskich (56 uczestników). W mieście zwiedzono elektrownię, zakład rentgenowski kasy chorych oraz pałac Branickich. Wycieczki pozamiejskie odbyły się do jezior Augustowskich, do Supraśla (dwukrotnie), do Knyszyna i do Czarnego Bloku. Wycieczki pozamiejskie odbywały się samochodem lub na rowerach. Prowadzili wycieczki pp.: K. Kosiński, E. Motylewski, B. Karwat i A. Szredzińska.

W dn. 3 lipca przyjęto wycieczkę Oddziału Krakowskiego, która w drodze do Grodna zatrzymała się na kilka godzin w Białymstoku.

Liczba członków zwiększyła się w roku bieżącym dość wydatnie, niewątpliwie przyczyniły się do tego zniżkowe legitymacje kolejowe, lecz przybyło również sporo szczerych krajoznawców.

Na zjazd P. T. K. w dn. 30.IV.33 r. delegowany był prezes p. K. Kosiński.

Oddział Białostocki ułatwiał zwiedzanie kraju młodzieży białostockich szkół średnich przez dawanie jej listów polecających (7 wypadków).

Przepagandę krajoznawstwa prowadził Oddział na terenie miejscowych szkół i miejskiego uniwersytetu powszechnego oraz za pośrednictwem prasy miejscowej.

W ostatnich dniach ukazała się „Monografia m. Białegostoku” opracowana przez prof. Henryka Mościckiego przy współudziale komitetu redakcyjnego, w skład którego wchodził członek P.T.K.: W. Antoniewicz, M. Gołowski, K. Kosiński, M. Motoszko i W. Olszyński. Monografia wydana jest nakładem samorządu miasta Białegostoku.

Chełmno. Dnia 19.XI 1933 r. odbyło się w Chełmnie Zebranie Towarzystwa Członków P. T. K., na którym członek Zarządu Oddziału P. T. K., p. Bernaczek mówił o wartościach naszego kraju pod względem źródeł ropy naftowej, znajdujących się na Podkarpaciu.

Prelegent zaznajomił również zebranych szczegółowo z destylacją ropy, oraz ze sposobem uzyskania z ropy przetworów naftowych.

Dla urozmaicenia zebrania, p. mag. Schreyer wygłosił monolog humorystyczny, nagrodzony licznymi oklaskami obecnych. Następnie odbyła się w ścisłym kółku zebranych zabawa taneczna.

Staraniem Oddziału P. T. K. wywietlony został w Chełmnie w dn. 27.XI film, otrzymany z przedstawicielstwa Kolei Francuskich w Warszawie, a przedstawiający przepiękne okolice Francji. Prócz członków P. T. K. i zaproszonych gości, obejrzeni ten film: młodzież szkolna z gronem nauczycielskim, Korpus Kadetów Nr. 2, oraz wojsko z 66 p. p. i 8 p. strzelc. konnych.

Film ten wywarł na wszystkich zachwyt. Na seansach było około 1600 osób.

Głębokie. Zarząd Oddziału współpracuje w ochronie zabytków na terenie powiatu z Urzędem Konserwatorskim w Wilnie. Ostatnio Zarząd postanowił odnowić t. zw. kolumnę Napoleona na cmentarzu w Głębokiem z wiosną przyszłego roku. Kolumna ta wymaga natychmiastowego remontu, gdyż poodpadały nietylko tynki, ale nawet osypują się na niej cegły. Część kosztów pokryje Oddział w drodze imprez, urzą-

dzonych na ten cel. Zarząd Oddziału zwrócił się ze specjalną odezwą do miejscowych obywateli o zasilenie zbiorów Muzeum Ziemi Dziśnieńskiej, mieszczącego się w Kasynie Urzędniczej w Głębokiem.

Kielce. W dn. 19.XI b. r. odbył się w Kielcach VI Zjazd Wojewódzkiego Zarządu Okręgu P. T. K. z nast. porządkiem dziennym: 1. Sprawozdania prezydium i Oddziałów. 2. Utworzenie Sekcji Przemysłu Gór Świętokrzyskich. 3. Szlaki i przewodniki turystyczne. 4. Turystyka. 5. Muzeum regionalne. — Sekcja fotograficzna P.T.K. w Kielcach organizuje w dn. od 3—7.XII b. r. Pierwszą Ogólnopolską Wystawę Fotografiki. Zapowiedź obudziła duże zainteresowanie.

Otwarcie Ogólnopolskiej Wystawy Fotografiki, zorganizowanej w Kielcach przez Sekcję Fotogr. Oddziału nastąpi w dn. 3 grudnia b. r. Uroczystego otwarcia wystawy dokona prezes komitetu prof. Massalski w gmachu Muzeum Świętokrzyskiego przy ul. Leonarda 1. 4. Jury zakwalifikowało około 500 prac, nadesłanych przez zgórą 120 wystawców. Pomiędzy wystawcami są najwybitniejsi polscy miłośnicy sztuki fotograficznej. Podkreślić należy ogólnokrajowy charakter wystawy, gdyż wystawcy zgłosili ze wszystkich większych ośrodków, przyczem na pierwszym miejscu znajduje się Kraków, który liczbą wystawianych eksponatów wyprzedza nawet Kielce.

Wystawa potrwa do 17 grudnia i czynna będzie dla zwiedzających codziennie od godz. 10—13 i od godz. 15—18, a we święta całodziennie. Głównymi organizatorami wystawy są: prezes komitetu p. Massalski, przewodniczący Sekcji Fotogr. P. T. K. inż. Kładowski i referent organizacji wystawy p. Jackowski.

Kostopol. W dn. 18.XI b. r. odbyło się trzecie posiedzenie Sekcji Kajakowej Oddziału P.T.K. w Kostopolu. Sekcja (Koło Turystyki Wodnej) przygotowuje sprawozdanie z działalności w sezonie 1933 według następującego planu: 1) dziennik wycieczek i dowody pobytu (p. Żwikowski), 2) szkice wycieczek (p. Zienkiewicz), 3) fotografie i album dla P.T.K. (p. Dunin), 4) opis szlaków wycieczek w sezonie 1933 (p. J. Marczewski), 5) opis wycieczek (kronikę) wpisze do kroniki Sekcji (p. Mikołajczyk). W celu przygotowania materiału do opracowania wycieczek w sezonie 1934 r. postanowiono rozesłać kwestionariusze do wszystkich członków Sekcji (Koła); wypełnione kwestionariusze posłużą za materiał do opracowania programu wycieczek w r. 1934. Postanowiono również zorganizować stanicę kajakową P. T. K. — przystań w Bereznie na Słuczy, urządzić punkty noclegowe w Ludwipolu nad Słuczą i w Bystrzycy nad Słuczą. Odcinek stanic kajakowej P.T.K. w Bereznie objąłby szlak wodny na Słuczy, od Ujścia do Sarn. Istnieje zamiar zorganizowania stanic kajakowej na rz. Horyń w Janowej Dolinie i punktów noclegowych: w Deraznem i Stepaniu. Podjęto również akcję w kierunku zorganizowania Koła Turystyki Narciarskiej. Stronę organizacyjną powierzono p. Żurkowskiemu, stronę techniczną, p. Zienkiewiczowi.

Łódź. W dn. 22.X odbyła się wycieczka do lasów bukowych pod Galkówkiem przy udziale 15 osób. Pan leśniczy pokazywał wszystkie osobliwości swojego terenu, a słoneczna pogoda pozwoliła rozkoszować się

obrazem „bajecznie kolorowej” jesieni. Wycieczkę zorganizował p. A. Nalepiński. Pieszo przebyto 18 klm.

Dn. 29.X zwiedzano wystawę: „Ziemia pomorska i morze w malarstwie polskim”. Pod przewodnictwem art. mal. p. Zwierowicza obejrzano obrazy Kędzierskiego, Kopeczyńskiego, Mokwy, Krzyżanowskiej i innych, autolitografie Wyczółkowskiego i cykl symbolicznych obrazów Nowaka. Uczestników 18.

Dn. 12.XI wycieczka z 19 osób zwiedziła muzeum etnograficzne, oprowadzana przez członka Oddziału, p. kustosa Manugiewicza.

Dn. 4.XI odbył się wieczór szopenowski w wykonaniu p. prof. Nagujewskiego oraz pań Andrzejowskiej i Pawlikowskiej (przemówienie, śpiew, muzyka). Resztę czasu zebrani spędzili na grach towarzyskich i przy herbatce. Obecnych 46 osób.

Łowicz. Oddział P.T.K., pragnąc umożliwić szero-kiemu ogółowi mieszkańców m. Łowicza poznanie ro- dzinnego miasta, organizuje szereg wycieczek pod kie- rownictwem wykwalifikowanych przewodników i spe- cjalistów. W listopadzie odbyły się wycieczki: 1. Dn. 21.XI do kolegiaty, 2. 27.XI Skarbiec, biblioteka i ze- gar kolegiaty. Zarząd Oddziału otrzymał z Urzędu Wo- jewódzkiego pismo, które stwierdza: „iż Muzeum Etno- graficzne Ziemi Łowickiej P.T.K. w Łowiczu jest wyłą- czone z pod obowiązku świadczeń rzeczowych wojen- nych, ze względu na to, iż zbiory jego stanowią cenną wartość pod względem artystycznym i kulturalnym, oraz zawierają bogate materiały Ziemi Łowickiej”. Ce- lem zwiększenia frekwencji w muzeach łowickich, z in- icjatywy Zarządu Oddziału P.T.K. w lokalach licznie odwiedzanych przez publiczność zostało zawieszonych kilkanaście wywieszek reklamowo-informacyjnych. Wy- wieszki mają kształt prostokąta, którego część zajmuje wycinka łowicka, a resztę napis: „Zwiedz muzea w Ło- wiczu, Rynek Kościuszki 17”.

Pabjanice. W ostatnich tygodniach Pabjanicki Oddział P.T.K. prowadził ożywioną działalność. Wy- cieczka do Strońska, pow. łaski, nad rzeką Wartą, przy- niosła wiele ciekawego materiału historycznego i etno- graficznego. Sekcja fotograficzna wykonała tu szereg cennych zdjęć.

W miesiącu październiku otwartą została wystawa fotograficzna województwa Łódzkiego. Na wystawę zło- żyły się cenne zdjęcia fotograficzne, dostarczone przez Wydział Robót Publicznych Urzędu Wojewódzkiego w Ło- dzi oraz fotografie, wykonane przez Sekcję Fotograficz- ną Pabjanickiego Oddziału P.T.K., które tworzyły spe- cjalny dział p. t. „Powiat Łaski”. Wystawę zwiedziło 1870 osób.

W tymże miesiącu zorganizowano poranki p. t. „Nasza sojuszniczka Francja”, na które złożyły się poga- danki o Francji, hymny narodowe: polski i francuski oraz odbyło się wyświetlenie filmów krajoznawczych francuskich, dostarczonych przez Koleje Francuskie, (przedstawicielstwo w Polsce). Poranków odbyło się 4. Frekwencja wynosiła 2.618 osób.

Zarząd P.T.K. rzucił inicjatywę zorganizowania ob- chodu 600-lecia miasta Pabjanic, którą to uroczystość połączono z obchodem 15-lecia Niepodległości Państwa Polskiego. Pabjanicki Oddział przejął od ogólnospolecz-

negu Komitetu propagandę historyczną obchodu 600- lecia m. Pabjanic.

Przewodniczący Sekcji Fotograficznej p. Fr. Mar- szal wykonał 18 przeźroczy, które barwnością i wyra- zistością wywołały powszechne uznanie. Przeźrocza te były wyświetlane na 5 odczytach dla młodzieży i do- rosłych. Odczyty te wygłosili członkowie Zarządu P.T.K. pp.: K. Staszewski, J. Józefiak i J. Frankowski. Frek- wencja na odczytach wynosiła 2.800.

Wydano 2 tysiące broszur p. t. „600-lecie m. Pabja- nic”. Broszury te w cenie 20 gr. zostały niemal rozchwy- tane, tak, że ledwie zdołano na potrzeby turystyczne zachować 200 egz. dla Towarzystwa. Wydano też 1000 broszur p. t. „Pabjaniczanie, którzy oddali życie za Oj- czyznę”. Jest to monografia poległych w latach 1914— 1920 Pabjaniczanie, których nazwiska wyrzyto na odsło- niętym w dniu 11 listopada pomnikowi Niepodległości. Cena tej broszury wynosiła również 20 gr. Obie bro- szury napisał prezes Okręgu Łódzkiego i Oddziału Pa- bjanickiego, p. K. Staszewski.

Do prasy polskiej rozesłano 11 artykułów histo- rycznych pióra pp.: Staszewskiego, Józefiaka i Fran- kowskiego oraz 21 zdjęć fotograficznych. Artykuły te ukazały się w różnych czasopismach. Reprodukowano również i przesłane zdjęcia w kilkunastu pismach.

W czasie uroczystego obchodu 600-lecia m. Pabja- nic przewodniczący Sekcji Fotograficznej p. Fr. Marszał wykonał 40 zdjęć, które reprodukowane były w różnych czasopismach polskich.

W numerze „Gazety Pabjanickiej” z dn. 11 listopa- da Towarzystwo podało szereg artykułów historycznych, dotyczących dziejów Pabjanic.

Pod pomnikiem Niepodległości w Pabjanicach Za- rząd złożył wieniec z napisem: „Orlątom Pabjanic—Pol- skie Towarzystwo Krajoznawcze, Oddział w Pabjani- cach”.

Gościom, przybyłym na uroczystości pabjanickie Zarząd ofiarował 100 broszur p. t. „600-lecie m. Pabja- nic”, będących monografią poległych Pabjaniczanie. Bro- szury te oprawne były w specjalne sztywne okładki.

Płock. Na zebraniu organizacyjnym w dniu 30.X r. b. został założony oddział P.T.K. w Płocku, do któ- rego zgłosiło narazie przystąpienie 46 członków. Walne Zebranie, odbyte jednocześnie, dokonało wyboru nastę- pujących osób do Władz Oddziału: Adam Ostaszew- ski, Prezydent Miasta — prezes, Bol. Detrych — vice- prezes, Mich. Jachnis — sekretarz, dyr. Chowaniec — skarbnik, Kazim. Mayzner, dr. Al. Maciesza i Wiktor Kowalczyk — członkowie. Komisja rewizyjna: dr. Stan. Neteer, Henryk Siedliński i Wł. Wiśniewski. Adres Oddziału: Płock, skrz. poczt. 46. P. M. Jachnis.

Poznań. Z dawnej, dawnej majówki, co istotnie tylko w maju wyprowadzała mieszcuchą poza mury wytworzyła się nieodzowna a uświadomiona potrzeba wychodzenia w otwarty świat w każdej porze roku. Jesień swym smętkiem i innymi poetycznymi złoconiami może nawet szczególnym urokiem zabarwiać wędrówki, odbywane wtedy, gdy zwykło się szukać ciepłego kąta pod dachem. Nowy ten objaw wyraźny jest w Oddziale Poznańskim, który ma już za sobą cztery niedziele

wycieczkowe października i realizuje program niedziel listopadowych.

Z nowych doświadczeń przesyłamy do biuletynu P. T. K. to, co najważniejsze. Da się z tego wybrać pewną ogólną wartość w odniesieniu do kwestji zestawienia tury wycieczkowej.

Gdy się w pewnym terenie dość często i długo wydeptuje szlaki, to po pewnym okresie wytwarza się kłopot ze zdobyciem nowej jakiejś drogi, ze stworzeniem odmiennego układu wycieczki. Trudno przecie, wyczerpawszy zwyczajne i treściowe obiekty krajoznawczej turystyki, znowu do nich po pewnym czasie powracać. Tak przynajmniej wydać się musi przewodnikowi, który często prowadzi, chociaż przecie uczestnicy zmieniają się. Założmy jednak, że grono wycieczkujących naogół się nie odmienia: byliśmy tu i tam, „wszystko już znamy”. Dostaliśmy. Więc weźmy mapę i omijając „dobrze znane” miejsca, wyznaczmy linię drogi, która się może odpowiednio przystosować do dysponowanego czasu i do rozkładu jazdy. Oprze się ona na „beziemiennych” miejscowościach, zawiedzie do osady, której nie znajdziesz w żadnym przewodniku ni krajoznawczej monografii, tam gdzie „niema nic”. Drastycznym tego przykładem wycieczka nasza: Kostrzyn, Czerlejno, Krerowo, Pierzchno, gdzie pierwsza i ostatnia nazwa nie należały do tematu, to tylko nazwy stacji dojazdowej i powrotu. Otóż nie tylko że do Czerlejna i Krerowa nikt się po wycieczkowemu nie wybierał, lecz i mapa niczem nie wabiła: ani jeziora, czy rzeki i płasko; poprostu „niema nic”.

Poszliśmy, znalazła się garść ryzykantów. Nie spodzianki! Tu ciekawy kościółek drewniany z jednolitem starem wewnętrznym uposażeniem, tam odwieczny gotyk przebudowa nietknięty. Tu i tam dało się wyłowić ciekawe domostwo, nawet dach czterospadowy. Wszędzie przecie człowiek był, a ślady jego istnienia muszą być odmienne jak kędyndziej. Gdy zaś jego sadyba znalazła się na uboczu od dróg kolejowych, temwięcej uchował się ślad dawnego życia w kulturze materialnej i duchowej.

Lecz ważniejszą jest sprawa krajobrazu tam, gdzie „niema nic”. Tam właśnie sposobność zobaczenia i zrozumienia piękna przestrzeni, horyzontu, odczucia tego najważniejszego u nas czynnika w krajobrazie, jakim jest rola, łąka. Raz wśród nich i z niemi trzeba być. I niebo się wtedy zauważy. A w tych warunkach jak żywo wystąpi indywidualność drogi i drzewa, ptaka i wiatru i wszystkich, z których się składa, krajobraz w najszerszym tego słowa znaczeniu... Kiedyż poznać lepiej rozkłady światła na niebie, przeróżne odcienia błękitu. A tylko tam, w otwartej przestrzeni da się wyczuć rozkosz władnego kroku, zdobywczego marszu. Dużo się przeżywa tam gdzie „niema nic”.

Nieco zbliżone warunki mieliśmy też na drugiej i trzeciej wycieczce, w których wprawdzie były miejscowości odwiedzane, lecz tura wykroczała poza nie, znów w niezdeptany świat. Też same niespodzianki, choć w zależności od terenu inne. Na jednej doskonale można było śledzić rzeźbę doliny rzeczki Główny, dopływu Warty, jej przeszłość i uzasadnienie formy, a jednocześnie jasne przystosowanie się człowieka siedzącego tu od wieków po różnych Glinkach — nawet

w nazwie sadyby znaczył swą zależność od ziemi. Dla kogo zaś nieodzownym czynnikiem piękna musi być zadzwienie i zieleń, ma to. Kręta taśma potoku z bramującą go soczystą łąką, wzdłuż tego olcha czy wierzb, zawsze stworzy obraz godny pendzla malarza i uwagi wędrowców. Piękno nie jest wyłącznym przywilejem gór i morza. Na równinach, nizinach wszędzie ono też rozsiane, trzeba je umieć dojrzeć — tamte są łatwe do spostrzeżenia, ale i łatwo mogą spowszednieć.

Lecz od czasu do czasu trzeba ponowić wycieczkę do Wilanowa, czy Rogalina. Przeto byliśmy znowu w Rogalinie. Był ktoś już może po raz piętnasty, powiedzmy. Przyjmijmy też, że wszyscy obecni byli tu już także. Dąbrowa rogalińska — nie o sławne tysiącletnie dęby tu chodzi, tamte są w parku, lecz o „młode” najwyżej czterystuletnie dęby nad Wartą, szeroko, swobodnie w dalekim zasięgu oka rozrosłe — owóż owa dąbrowa w różnym słońcu i różnej porze roku zawsze inna, zawsze nam w tem nowość przynosi. Ileż w nich mocy wymownej i przedziwnego kształtu, że dla nich samych opłaca się wycieczka, pomijając szereg innych podrożnych rzeczy, dótknę tego, co główną atrakcją Rogalina stanowi, jego galerji. Setki płócien w połowie polskich. Najcenniejsze tu znajdziesz nazwiska. Obrazy te po wielokroć razy oglądane, jeszcze nie dość mogą być znane. Wyrażał się w nich przez geniusz artysty duch obcej i swoistej kultury, własne myśli i głębokie przeżycia duszy. Można je stąd brać, czytając z kawałka płótna farbą pomazanego. Ślady ołówka Wyspiańskiego na jednej kartce papieru umiały napisać tomy o doli jednej duszy dziewczęcej, z pastelowego pyłu utkał Axentowicz duszę kobiecą, w światłach silnych barw Malczewskiego przedziwne opowieści językiem nieopowiedziane prawdy... Nie tu miejsce na to. Są tematy wycieczkowe, do których nietylko można, ale i trzeba często powracać.

Lecz pisanie moje ma może pozory, że przez nie przeziara turystyczna nijakość Wielkopolski. Może stąd wniosek niedyskretny się wyłania, że u nas niema na co patrzeć, że się jest zmuszonym łązić po polach i wypatrywać mysie dziury na ścierniskach, albo wciąż powracać do oklepanych tematów. Wniosek taki byłby błędny, a bardzo Wielkopolskę krzywdzący, tem samem krzywdzący polski przyrodzony i kulturalny stan posiadania. Wielkopolska jest i bogata i śliczna!

Ale jest w tem coś — przyznać się trzeba — co z konieczności często zmusza do wycieczek tego rodzaju, jakie omówiliśmy. Tem jest drożyzna jazdy koleją. Nie stać nas na to, nie możemy odbywać dalszych wycieczek. Jeździmy z reguły czwartą klasą, a i to za drogie. Niesposób korzystać z ulg 33 $\frac{1}{3}$ %, bo znów powyżej 50-ciu kilometrów już zadrogo będzie, a t. zw. wycieczkowe bilety powrotne, krępują tem, że stacja powrotu musi być ta sama, co dojazdu.

Będzie lepiej wtedy, gdy krajoznawcze wycieczki wyniesiemy na wyższy poziom turystyki wewnętrznej, gdy zasłużymy sobie na tytuł dancing-bridge. Wtedy to przy uldze 80% będziemy wiedli rzesze liczne i daleko. Musimy iść z postępem. Hasła wycieczek jutra muszą być tego pokroju jak: „Dancing w Puszczy Jodłowej im. Stefana Żeromskiego”, lub „Bridge w jaskiniach w Krzyweu” i zawsze będziemy wybierali „Miss” Konieczni!

Wówczas ta 80-cio% zniżka podniesie nasze krajoznawstwo do 100% wartości. Będzie to czysto polski krajoznawczy „Weekend — Touring-Dancing, Miss-Bar-Bridge”! Niechże nas Pan Bóg od tego broni.

Jan Kilarski.

Stonim. „Słowo” z dn. 14.XI. b. r. zamieściło następującą korespondencję: „Niedawny obchód zorganizowany przez Koła Młodzieży P. T. K., a poświęcony 400-leciu nadania Stonimowi praw Magdeburskich, 300-leciu śmierci Lwa Sapiehy i 150-leciu otwarcia kanału Ogińskiego był ciekawy i ujmujący. Nasuwa on mimowoli wniosek, że imprezy tego rodzaju mogłyby się odbywać częściej i cieszyłyby się dużym powodzeniem nie tylko wśród młodzieży, lecz i w społeczeństwie starszym.

Nie ulega wątpliwości, że zawczasu przygotowany program każde z Kół Młodzieży wykona precyzyjnie i postawi go na właściwym poziomie. W tem przekonaniu utwierdza nas zapał, energia i oddanie jakie dały się zauważyć, tak u poszczególnych członków Zarządów Kół jak i wykonawców ról podczas obchodu w dniu 12 listopada r. b.

Dalsze prace krajoznawcze, o ile nam wiadomo młodzież kontynuuje i prowadzi z sukcesem w rozmaitych kierunkach. Niektóre koła badają zwyczaje, obyczaje i legendy miejscowe, inne ciekawią się szlakami turystycznymi, reszta życiem poszczególnych narodowości w przeszłości i dzisiaj, wreszcie niektóre z nich prowadzą działalność odczytową, obejmującą teren całej Polski.

Gdy dzieli nas niespełna miesiąc od pobliskich feryj Bożego Narodzenia, kiedy to młodzież uda się na zasłużony odpoczynek po półrocznej pracy w szkole, wypada nam stwierdzić i podkreślić ten dodatni wynik jej pracy, a specjalnie kierowników pracy młodzieżowej, którymi na terenie poszczególnych kół młodzieży są ich prezesi i poszczególni członkowie Zarządu, a mianowicie Prezeska i Wice-prezeska koła Seminarjum Żeńskiego SS Niepokalanek, pp. Lewkowiczówna i Fladzińska, Prezes Koła Mł. przy Gimnazjum Państwowem p. Alijewicz i jego zastępca p. Szot, członkowie Zarządu Koła przy Gimnazjum Koeduk. żydowskiem p. Kacelenbogenówna i p. Głuszewicki, oraz Prezesa Koła Mł. Krajozn. przy Państwowej Szkole Rolniczo-Leśnej w Żyrowicach pp.: W. Szczepański i Przygaliński.

Sochaczew. W związku z zamknięciem sezonu letniego (wodnego) oraz otwarciem sezonu jesiennego i zimowego, w lokalu zimowym Oddziału odbyło się 28.X. b. r. dyskusyjne zebranie członków P. T. K. z udziałem przedstawicieli władz, samorządu terytorjalnego oraz urzędów turystycznych. Na zebraniu wygłosił referat prezes Oddziału, p. K. Hugo-Bader. W referacie poruszona została sprawa propagandy turystycznej i roli samorządu terytorjalnego oraz walorów i możliwości turystycznych na terenie powiatu Sochaczewskiego. W dn. 19.XI. b. r. prezes Oddziału, p. K. Hugo-Bader wygłosił odczyt p. t.: „Ziemia Sochaczewska i walory turystyczne pow. Sochaczewskiego”.

Toruń, (Grudziądz). W dn. 5.XI b. r. odbyło się w Grudziądzu posiedzenie Zarządu Okręgu Woj. Pomorskiego pod przewodnictwem prezesa Okręgu, p. K. Kulwiecia. Na zebraniu ustalono skład Prezydium Okręgu (wobec rezygnacji pp.: Hofmana i Skrzypka)

w osobach pp.: Kazimierz Kulwieć—prezes, ks. dr. Łęga z Grudziądza—viceprezes, inż. M. Leśniewski z Chełmży, zamieszkały w Toruniu—sekretarz, Radzyński z Brodnicy—skarbnik, dr. Gw. Chmarzyński z Torunia członek prezydium. Zarząd Okręgu przystąpił do opracowania projektu nowego regulaminu dla Okręgów Wojewódzkich P. T. K. W celu usprawnienia ruchu turystycznego na poszczególnych terenach, postanowiono zająć się opracowaniem mapek oraz szlaków turystycznych. Ze zgłoszonych dotąd projektów zorganizowania dalszych wycieczek dla członków Oddziałów Pomorskich uznano za pożądane urządzenie w sezonie zimowym wycieczki do Zakopanego, w letnim zaś na Polesie, Jezioro Wigierskie i ziemie wschodnie. W działalności odczytowej postanowiono zwrócić się do Oddziałów, aby w czasie najbliższym przesłały do Prezydium Okręgu wykaz miejscowych prelegentów z wyszczególnieniem zadeklarowanych tematów; w tej drodze ma być zorganizowana wzajemna wymiana prelegentów. W sprawach muzealnych zdecydowano, że Oddziały, gromadzące zbiory, winny również przyczynić się do wymiany posiadanych duplikatów, a dr. Chmarzyński, kustosz Muzeum Miejsk. w Toruniu, zadeklarował swój udział w takiej wymianie. Propaganda P. T. K. ma się odbywać w drodze podawania komunikatów do prasy miejscowej i gromadzenia w aktach wszelkich notatek krajoznawczych z czasopism i dzienników, które z czasem stanowić mogą ważny materiał naukowy przy opracowywaniu specjalnych tematów i przewodników. Poza tem zbierane będą wiadomości o wybitnych jednostkach i zasłużonych postaciach miejscowych. Następnie Zarząd Okręgu zajął się sprawami budżetowymi. Protokół obrad ma być rozesłany do wszystkich Oddziałów. Najbliższy Zjazd Pomorskiego Zarządu Okręgu odbędzie się w Gdyni. W zebraniu w Grudziądzu wzięły udział Oddziały następujące: Brodnica, Chojnice, Chełmża, Grudziądz, Kartusy, Kościerzyna i Toruń. Nieobecni byli przedstawiciele Oddziałów: z Chełmna, Gdyni, Pelplina, Tucholi i Wejherowa. Usprawiedliwiły nieobecność Oddziały: w Chełmnie i Gdyni. Obrady odbyły się w pełnej harmonii i podniosłym nastroju, a wszystkie postanowienia przechodziły jednomyślnie.

Warszawa. Oddział Warszawski P. T. K., zdając sobie dobrze sprawę z doniosłości wyszkolenia kadry przewodników, władających biegle językami obcymi, dla oprowadzania przyjezdnych cudzoziemców, podjął się zorganizowania specjalnych kursów dla takich przewodników. Zapisy przyjmuje i informacyj szczegółowych udziela Biuro P. T. K.

Kurs składać się będzie z części teoretycznej i praktycznej (wykłady dwa razy tygodniowo popołudniu, wycieczki zaś w święta przed południem) i trwać będzie od 20.XI do 12.XII r. b.

Na wykładowców uproszeni zostali ludzie, dający pełnię gwarancji postawienia kursu na wysokim poziomie.

Ze względu na olbrzymi rozwój turystyki wogóle i zwiększającego się zainteresowania zagranicy Polską, przygotowanie się naszych sfer inteligentnych do tego trudnego zadania jest rzeczą konieczną i dla osobistego interesu korzystną.

KALENDARZYK KRAJOZNAWCZY.

O D C Z Y T Y.

Oddział P. T. K. w Warszawie.

- 6.XII — Afganistan, wygl. p. Puzyński Antoni.
- 13.XII — Bogactwo Słowiańszczyzny, wygl. p. Prezes K. Kulwieć.
- 20.XII — Wrażenia z pobytu na wyspie Niedźwiedziej, wygl. p. Siedlecki (jeden z uczestników wyprawy polarnej).

W Y C I E C Z K I.

Oddział P. T. K. w Łowiczu.

- 3.XII, godz. 11.15: Stacja wzmacniakowa telefonów. Zbiórka przed gmachem poczty.
- 8.XII, godz. 11.15: wycieczka popularna do muzeów łowickich. Zbiórka w przedsionku muzealnym.
- 10.XII, godz. 11.15: elektrownia okręgowa miejska; zbiórka tamże.
- 17.XII, godz. 11.30: Stare Miasto. Zbiórka w przedsionku muzealnym.

Udział w wycieczce może brać każdy; opłata od uczestnika wynosi 10 gr. Wyjątkowo tylko uczestnicy wycieczki do muzeów opłacają 20 gr. Jeżeli liczba uczestników wycieczki przekroczy 20 osób, między obecnymi rozlosowana będzie premia — „Przewodnik po Łowiczu” Al. Bluhm-Kwiatkowskiego. Członkowie i ich rodziny nie ponoszą żadnych opłat.

Oddział P. T. K. w Poznaniu.

- 3.XII. Św. Jan i kościoły Środki, Zakład Głuchoniemych, Elektrownia.
- 10.XII. Tum, kość. N. P. Marji, Muzeum Djecezjalne, Port na Warcie.
- 17.XII. Gazownia, kość. Św. Krzyża i po-Bernardyński.
- 31.XII. Miasteczko, kość. św. Rocha, Berdychowa, Papiernia na Malcie, Malta.
- 7.I.34. Strzelnica na Szelagu, Spalarnia śmieci, Winniary.
- 14.I. Rzeźnia miejska, Szkoła XV, bóżnice, kościół św. Wojciecha i garnizonowy, cmentarz św. Wojciecha.
- 21.I. Kość. Jezuitów i Salezjanów, Straż Pożarna, Stary Rynek, Ratusz, kościół. P. Jezusa.
- 28.I. Fara i gmach Województwa, kość. Bożego Ciała, Fort Grollmanna, Gimn. Bergera, cment. ewang. przy ul. Półwiejskiej.
- 4.II. Kość. św. Marcina, Góra Przemysława, obwarowania, Pl. Wolności, Pl. Nowomiejski, Pl. Sapieżyński, Wolnica.
- 11.II. Zamek, Teatr Wielki.
- 18.II. Jeżyce—Solacz.
- 25.II. Radjostacja, Łazarz—Górczyn—Nowy Poznań.

Zbiórka każdorazowo zapowiedziana będzie w prasie i przez radio. Na tej też drodze zapowiedziane będą ewentualne zmiany, wtedy, gdy warunki śniegowe pozwolą na wycieczkę narciarską. Szczegóły jej zawsze się poda. W takich wycieczkach mogą brać udział nawet początkujący narciarze. Do nich dostępuje się reszta towarzystwa.

Oddział P. T. K. w Warszawie.

- 29.XI. Szlakiem Podchorążych, (prow. p. St. Gabryszewski).
- 3.XII. Instytut Propagandy Sztuki, (prow. p. Z. Drzewiczewska).
- 3.XII. Gmach Ministerstwa Skarbu, Przemysłu i Handlu, (prow. p. P. Heyman).
- 8.XII. Studjo Polskiego Radja, (prow. p. L. Bartliński).
- 8.XII. Zachęta Sztuk Pięknych, (prow. p. St. Gabryszewski).
- 8 i 9.XII. Wycieczka do Gdyni na poświęcenie portu, (prow. p. St. Marcoin).
- 17.XII. Zjednoczone Browary Haberbuscha, (prow. p. N. Szyborska).
- 22—26.XII. Wycieczka Świąteczna do Zakopanego, (prow. p. St. Gabryszewski).
- 31.XII. Pałac Akademii Literatury (d. Potockich), (prow. p. H. Marcoin).
- 6.I.1932. Stacja Filtrów, (prow. p. H. Marcoin).
- 7.I. Stacja Pomp, (prow. p. Z. Drzewiczewska).
- 14.I. Sejm i Senat, (prow. p. N. Szyborska).

KOMUNIKATY ODDZIAŁÓW.

Oddział P. T. K. w Poznaniu.

Kurs przewodników. Wzmagający się na terenie Poznania ruch wycieczkowy swoich i obcych wymaga większej ilości przewodników, poważnie odpowiadających powyższemu celowi. Zarząd Oddziału P. T. K. w Poznaniu, chcąc zapobiec temu brakowi, urządza kurs przewodników, trwający od 3 grudnia 1933 r. do czerwca 1932 r. Składać się on będzie z praktyki wycieczkowej, polegającej na uczestnictwie w niedzielnych wycieczkach Oddziału i wykładów, które odbędą się w styczniu według później zapowiedzianego programu. Zaświadczenie, wydane na podstawie pomyślnie odbytego egzaminu będzie kwalifikowało do prowadzenia wycieczek. Warunkiem przyjęcia na kurs conajmniej egzamin dojrzałości. Zapisy na kurs do dnia 30 listopada włącznie przyjmuje Dyrekcja Targów Poznańskich przy ul. M. Focha 18. Opłatę za cały kurs w wysokości 10 zł. opłaca się przy zapisie. Opłata za egzamin wynosi 5 zł.

Zawieszenie dyżurów w Sekretarjacie. Z dniem 15 listopada zostały zawieszone dyżury Sekretarjatu aż do odwołania. Zgłoszenia na członków przyjmują: Księgarnia św. Wojciecha, Pl. Wolności 1, Polskie Biuro Podróży „Orbis”, Pl. Wolności 9 i Dyrekcja Targów Poznańskich, ul. M. Focha 18. Informacyj w sprawach dotyczących P. T. K. udziela wiceprezes Oddziału p. prof. J. Kilarski, tel. 34.49.

Zniżki do teatrów. Dyrekcja Teatru Polskiego w Poznaniu przyznała członkom Oddziału Poznańskiego P. T. K. 50% zniżki na wszystkie przedstawienia w Teatrze Polskim. Do zniżki upoważniają legitymacje, które członkowie nabyć mogą w kasie teatru w cenie 10 zł. Legitymacje są ważne na cały sezon 1933/34. Dyrekcja Teatru Wielkiego przyznała

członkom Oddziału 15% zniżki od ceny normalnej na wszystkie przedstawienia. Zniżkę wydaje kasa teatralna (także w przedsprzedaży) na podstawie kuponów, które w zastępstwie sekretarza wydawać będzie Dyrekcja Targów Poznańskich w cenie 50 gr.

Oddział P. T. K. w Warszawie.

Centrala literatury przewodnikowej, Polskie Towarzystwo Krajoznawcze organizuje obecnie „Centralę literatury przewodnikowej po Polsce”. Celem „Centrali” jest skupienie do sprzedaży wszystkich wydawnictw turystycznych, oraz wydawanie stałego biuletynu z wykazem wydawnictw, które wyszły w ostatnim czasie, jak też wydawnictw tych, których nakład został wyczerpany.

W pracy tej napotyka Towarzystwo na trudności techniczne, związane z odnalezieniem adresów wydawców tych przewodników, dlatego też zwraca się do nich z apelem, aby w dobrze zrozumianym interesie społecznym i własnym, zechcieli podawać wiadomości o wydawnictwach turystycznych.

Wiadomości te należy kierować do Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego, Warszawa, ul. Karowa 31, tel. 6-42-50.

Walne Zebranie Koła Narciarskiego przy Oddziale Warszawskim P. T. K. w dn. 17.XI.33 powołało do Zarządu pp.: Wacława J. Czajkowskiego, Władysława Gruszczyńskiego, Reginę Kuśmierczykównę, Witoldę Krzesińską, Bolesława Szczerkowskiego, Emmę Szczerkowską.

Do Komisji Rewizyjnej: Henryka B. Czajkowskiego, Bolesława Zieleniewskiego, Władysława Nowakowskiego.

Dyżury członków Zarządu: środa godz. 19—20.

Członkowie Koła, którzy wykupią legitymacje P. Z. N. korzystają ze zniżek kolejowych, otrzymują kalendarzyk narciarski, pismo ilustrowane narciarskie, korzystają ze zniżek w schroniskach.

Członkowie Koła Warszawskiego mogą korzystać z basenu pływackiego Oficerskiego Yacht Klubu w piątki w godzinach 18—19, przeznaczonych dla Klubu Narciarskiego. Cena zł. 1.—. Z lekcji gimnastyki w ośrodku Wychowania Fizycznego, Al. Ujazdowska Nr 1, tel. 8-92-68. Opłata 3 zł. miesięcznie. Panowie wtorki, czwartki godz. 19—20, Panie — poniedziałki, środy godz. 19—20.

Projektowane wycieczki w porozumieniu W. K. N. i Sekcji Narciarskiej P. T. K.

23.XII.33. 1.1.34 w Dolinie Chochotowskiej.

26.XII.33. Okolice Warszawy—Choszczówka.

31.XII.33. „ „ Wesoła-Miłosna.

VARIA.

Kurjer Poranny wprowadził nowy dział tygodniowy, poświęcony turystyce i uzdrowiskom. Wszelkie zagadnienia i sprawy związane z ruchem turystycznym, tak krajowym, jak i zagranicznym, znajdujące na łamach tego działu właściwe odbicie i oświetlenie.

SPROSTOWANIE.

W Nr 11(33) biuletynu P. T. K. z listopada b. r. w sprawozdaniu z wizytacji Oddziału w Grudniadzu wkraśl się błąd: Oddział powstał w grudniu 1922 r.

BIURO TURYSTYCZNE POLSKIEGO TOW. KRAJOZNAWCZEGO

poleca

wycieczkom
szkolnym

po cenach niższych

przewodników
autokary
bilety zniżkowe
do teatrów i t. p.

zamawia

noclegi
i wyżywienie

Warszawa, ulica Karowa 31, tel. 642-50

PAMIĘTNIK ŚWIĘTOKRZYSKI 1930

pod redakcją

Aleksandra Patkowskiego
KIELCE 1931

Wydawnictwo Wydziału Wojewódzkiego
w Kielcach i Sekcji Regionalistycznej
Związku Nauczycielstwa Polskiego z
siłkiem Funduszu Kultury Narodowej

Skład główny

TOWARZYSTWO WYDAWNICZE
J. Mortkowicza

WARSZAWA

CENA 30 ZŁ.

Redakcja i Administracja w Warszawie, ul. K.

Redaktor odpow.: Aleksander Patkowski.

Wydaw

Druk. Jan Świętoński i S-ka, Warszawa, Kopernika 34.

Centralna Biblioteka PTTK
im. Kazimierza Kulwiecia
w Warszawie

II-218p
15.2.3.8-9, 11, 12
1933 r.